

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

54 212 09 Táncos Klasszikus balett-táncos szakmairány

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

Az A) vizsgafeladat megnevezése: Tánctörténet. Válaszadás a vizsgakövetelmények alapján összeállított, előre kiadott tételsorokból húzott kérdésekre

A vizsgafeladat időtartama: 30 perc (felkészülési idő 20 perc, válaszadási idő 10 perc)

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya a szóbeli vizsgatevékenységen belül: 50%

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 20%

A 315/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételit a 001136/2014-5522 számon kiadom.

EREDETIVEL MINDENBEN
MEGEGYEZŐ MÁSOLAT

Rusella J.

Jóváhagyta:

Szakál Ferenc Pál
főosztályvezető

2014

NEMZETI MUNKAÜGYI HIVATAL
Szak- és Felnőttképzési Igazgatóság

Érvényes: 2014. január 14-től

Szakképesítés: 54 212 09 Táncos Klasszikus balett-táncos szakmairány

Szóbeli vizsgatevékenység

Az A) vizsgafeladat megnevezése: Tánc történet. Válaszadás a vizsgakövetelmények alapján összeállított, előre kiadott tételsorokból húzott kérdésekre

A vizsgafeladat ismertetése: A tánc történeti korszakok, stílusirányzatok átfogó ismerete, valamint az egyetemes és a magyar tánc történet kimagasló alakjainak életműve. Felmérhető a vizsgázó általános tanulóképessége, a szakma története iránti érdeklődése, áttekinthető képessége, lényegfelismerése, kommunikációs képessége.

A tételhez segédeszköz nem használható.

A feladatsor első részében található 1-20-ig számozott vizsgakérdéseket ki kell nyomtatni, majd a lapokat pontosan kettévágni. Ezek lesznek a húzótételek.

A második részben található a tanári példány, mely az értékelést segíti.

A tételsor a 37/2013. (V. 28.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

1. A noverre-i cselekményes balett továbbhagyományozása a 20. századi narratív balettekben.

- **Mutassa be Jean-Georges Noverre újító tudományos munkáját!**
- **Vázolja fel a kialakuló cselekményes balettek szerkezetét!**
- **Említsen meg néhány Noverre-koreográfiát!**
- **Beszéljen a cselekményes balettek átalakulásáról napjainkig és a narratív művek 20. századi koreográfusairól!**

2. Klasszikus balett a 19. század végétől.

- **Beszéljen a táncművészetben - a klasszikus balett kialakulása idején - bekövetkező változásokról!**
- **Ismertesse a klasszikus balett főbb jellemzőit!**
- **Mutassa be Petipa eredeti darabjait és a koreográfiái nyomán készült változatokat a mai nagy operaházak színpadán!**
- **Jellemezze a klasszikus balett stílusának változásait a mai kor alkotóinak munkáiban!**
- **Soroljon fel a Petipa darabjai nyomán készült modern alkotásokat!**

3. A klasszikus balettoktatás módszerének megszületése: Agrippina Vaganova munkássága.

- **Mutassa be Agrippina Vaganova balettművész, táncpedagógus pályafutását!**
- **Mondja el a balettoktatás módszertanának fő szempontjait!**
- **Beszéljen Vaganova táncoktatói hagyományainak megőrzéséről!**

4. Mihail Fokin tartalmi és formai újításai. A funkcionalitás szerepe az alkotás folyamatában.

- **Mondja el M. Fokin pályafutásának kezdetét, a Nyugaton zajló változásokkal való találkozását és ifjúkori lázadását!**
- **Magyarázza meg Fokin legfontosabb, a táncművészet további fejlődését meghatározó újításait!**
- **Mutasson be egy jellegzetes darabot Fokin széles repertoárjából!**

5. A klasszikus balett megújulása George Balanchine szimfonikus balett előadásain keresztül, a neoklasszika megszületése.

- **Mutassa be Balanchine zeneművészeti és klasszikus balett tanulmányait, valamint koreográfusi ambícióit!**
- **Beszéljen a zene szerepéről Balanchine művészetében és a szimfonikus balett megszületéséről!**
- **Jellemezze a balanchine-i neoklasszikus balettet, valamint a szcenikáját!**
- **Határozza meg a Balanchine-féle táncost és tánctechnikai felkészültségének feltételeit!**
- **Soroljon fel zeneszerzőket, akiknek műveire Balanchine koreográfiákat készített!**
- **Mutassa be Balanchine valamelyik darabját!**

6. Az angol balettművészet jellemzői a tánc történeti előzmények tükrében.

- **Határozza meg a tánc történeti előzményeket!**
- **Beszéljen a két különböző irányzat kialakulásáról, vezető képviselőikről és iskoláikról!**
- **Jellemezze Sir Frederick Ashton klasszikus balett formanyelvét és jellemző koreográfusi stílusjegyeit!**
- **Mutassa be Sir Kenneth MacMillan munkásságát!**

7. A klasszikus balett a budapesti operaház balettegyüttesének történetében a 20. század elejétől napjainkig.

- **Beszéljen a magyar balett kezdeteiről az európai táncélet tükrében a 20. század elején!**
 - **Részletezze az operaház balett repertoárjának egyfelvonásos korszakát, valamint a koreográfusok hiányának hatását az együttes életében!**
 - **Vázolja fel Leonide Massine darabjának műsorra tűzését és a vele járó változásokat Budapesten! A történelmi program megvalósítása, valamint a nemzeti balett megszületése két nagymester munkásságában.**
 - **Ismertesse a klasszikus háromfelvonásos balettek megjelenését Budapesten!**
 - **Mutassa be Lőrinc György igazgatói tevékenységét!**
 - **Mutassa be Seregi Lászlónak, a magyar balett egyik nagy egyéniségének munkásságát!**
 - **Beszéljen a Nemzeti Balett alakulásáról 1983-tól!**
-

8. Seregi László irodalmi ihletésű táncművei.

- **Beszéljen Seregi László életpályájáról, néptáncos múltjáról és a képzőművészethez való viszonyáról!**
- **Mutassa be az első egész estét betöltő darabját és azokat a koreográfiákat, amelyek más operaházak színpadain is láthatók!**
- **Mely magyar zeneszerzők ihlették meg, akiknek a zenéire baletteket készített, valamint mely magyar írók szövegkönyvére alkotott?**
- **A világirodalom nagy írójának drámáit vitte a színpadra, remekműveket alkotva. Sorolja fel a darabokat!**
- **Beszéljen Seregi Lászlóról, mint koreográfusról, művésről és emberről!**

9. Kimagasló egyéniségek munkásságának bemutatása a hazai balett élettörténetéből.

- **Lakatos Gabriella, Fülöp Viktor**
- **Kun Zsuzsa, Havas Ferenc, Orosz Adél, Róna Viktor**
- **Pártai Lilla, Dózsa Imre, Pongor Ildikó, Keveházi Gábor**
- **Volf Katalin, Popova Aleszja, Ifj. Nagy Zoltán**
- **Bretus Mária, Hetényi János, Uhrik Dóra, Lovas Pál**
- **Bombicz Barbara, Demcsák Ottó, Kiss János**

10. A Pécsi Balett megalakulása Eck Imre vezetésével.

- **Beszéljen a kultúrpolitikai döntésről, amely lehetővé tette vidéken táncművészeti központ megalakítását!**
- **Mutassa be a megújulás irányát az első évadokban!**
- **Vázzon fel a modern és neoklasszikus balett kezdeteit hazánkban kortárs zeneszerzők műveire koreografálva! Ismertessen néhány darabot!**
- **Jellemezze az együttes következő korszakait! Említsen ebből az időszakból néhány ismert táncost, koreográfust, vezetőt és meghatározó előadást!**

11. Az alkotás és befogadás Markó Iván dramatikus táncszínházában.

- **Beszéljen Markó Iván koreográfusi munkásságának kezdetéről az Állami Balettintézet végzős évfolyamában!**
- **Mutassa be az intenzív munkafolyamat, valamint az expresszív előadásmód hatását az akkori Magyarországon!**
- **Ismertesse Gombár Judit társalkotó tevékenységét!**
- **Sorolja fel az együttes munkásságának kiemelkedőbb állomásait!**
- **Vázzon fel az alkotás, az előadás és a befogadás mechanizmusát!**
- **Sorolja fel és jellemezze Markó Iván expresszív eszköztárának elemeit táncszínházi darabjaiban!**

12. A szovjet dramobalett és a szocialista szemléletű táncművészet.

- **Határozza meg a társadalmi változásokat Oroszországban és hatásait a színházi életre!**
- **Beszéljen a szocialista szemlélet új igényeiről a táncművészetben!**
- **Mutassa be a szocialista kor szellemének balettművészetét és balettművészt!**

13. Mihail Barisnyikov, korunk univerzális táncosa. A klasszikától a kortárs irányzatokig.

- **Ismertesse M. Barisnyikov tanulmányait és előadóművészi pályájának első korszakát!**
- **Beszéljen szakmai életének alakulásáról az új környezetben!**
- **Mutassa be M. Barisnyikovot, korunk univerzális táncosát!**

14. A táncművészet formanyelvének változása a klasszikus balett kialakulásától a 20. századi modern törekvéseken át napjainkig.

- **Beszéljen a balettművészet alapjairól és a tánctechnika megalapozásáról a francia királyi udvar pompájának közegében!**
- **Ismertesse az új tánctechnika és a női szerep megteremtését a romantikus balett korszakában!**
- **Mutassa be az orosz balett változásait és a tánctechnika szintjének emelését a módszeres táncoktatás tükrében!**
- **Határozza meg a szabadság fogalmát és az újító technikák jelentőségét a 20. század balettművészetében!**
- **Elemezze a fejlesztő és kiegészítő technikák szerepét, valamint a kortárs technikák ismeretének hatását korunk balettművészetében!**

15. Maurice Béjart táncfilozófiája.

- **Ismertesse Maurice Béjart családi hátterét, műveltségét, táncos, koreográfus és együttesvezetői tevékenységét!**
- **Beszéljen a színház szerepéről és a nézőkre gyakorolt hatásáról!**
- **Sorolja fel a Béjart-féle táncos jellemzőit!**
- **Mutassa be alapított iskoláit!**

16. Jiří Kylián formanyelve.

- **Beszéljen Kylián iskolai éveiről, a korai koreográfusi ambícióiról, ismertesse tánctechnikai hátterét és táncosból koreográfussá válását!**
- **Részletezze a Holland Táncszínházzal való találkozását és karrierje további alakulását!**
- **Mutassa be Kylián formanyelvének és muzikalitásának egységét, valamint koreográfiáinak játékos könnyedségét! Sorolja fel különleges stílusának jellemző jegyeit!**
- **Elemezze valamelyik darabját!**

17. Mats Ek klasszikus alapokon nyugvó formanyelve és tartalmi újításai.

- **Mutassa be a svéd származású koreográfus munkásságát!**
- **Soroljon fel világhírű klasszikus balettdarabokat Mats Ek átfogalmazásában!**
- **Ismertesse Mats Ek egyéni koreografálási formanyelvét!**
- **Beszéljen Mats Ek különleges esztétikájáról!**

18. A spicctechnika szerepe a táncművészet fejlődésében – a fizikai erőviszonyok „leküzdésének” illúziója William Forsythe munkásságában.

- **Beszéljen a spicc-cipő megjelenéséről, illetve funkciójáról a szerepek megformálása folyamán!**
- **Ismertesse a spicctechnika változásait a balett klasszicizálódása idejében!**
- **Mutassa be a spicc-cipőben való táncot a modern mozgásvilágban!**
- **Beszéljen William Forsythe munkásságáról és a spicctechnikához való viszonyáról!**

19. A Párizsi Opera, a szentpétervári Mariinszkij Színház, a Royal Ballet és a New York City Ballet együtteseinek szerepe a klasszikus balett történetében.

- Sorolja fel a nagy operaházak jellemzőit, építészeti sajátosságait, az előadások szerkezeti összetevőit!
- Mutassa be a Párizsi Opera kezdeti korszakát a balett történetében!
- Beszéljen a balett világának korszakalkotó változásairól a szentpétervári Mariinszkij Színházban!
- Részletezze a Royal Ballet megalapítását, mint meghatározó pillanatot az európai klasszikus balett történelmének folyamatában!
- Mutassa be a New York City Ballet társulatát, az orosz klasszika hagyományainak tengeren túli megőrzőjét!
- Értelmezze a nagy operaházak mai feladatait!

20. A szakmai viselkedés és a színpadi megjelenés kultúrája.

- Mutassa be a próbatermi viselkedés sajátosságait!
- Elemezze a színpadi próbán való viselkedés sajátosságait!
- Beszéljen az előadásra való felkészülésről!
- Részletezze a viselkedés jellemzőit az előadás ideje alatt!
- Beszéljen a nézőtéri viselkedéskultúráról!

AZ ÉRTÉKELÉS SZEMPONTJAI

Tanári példány

1. A noverre-i cselekményes balett továbbhagyományozása a 20. századi narratív balettekben.

- **Mutassa be Jean-Georges Noverre újító tudományos munkáját!**
- **Vázolja fel a kialakuló cselekményes balettek szerkezetét!**
- **Említsen meg néhány Noverre-koreográfiát!**
- **Beszéljen a cselekményes balettek átalakulásáról napjainkig és a narratív művek 20. századi koreográfusairól!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Jean-Georges Noverre (1727-1810) átfogó tudományos munkája:** Levelek (1760). A tánc társművészetekkel való **azonos rangra** emelése. **A cselekményes balett létrejötté.** Mimika és a test kifejező funkciója a szerep megformálásában: **álarc, párka elhagyása. Az előadás létrejöttéhez minden közreműködő és kiegészítő eszköz feladatának megfogalmazása.**
- **Shakespeare-i drámák** mintájára készülő dramaturgia, szerkesztés a balettekben: az alaptörténet mentén bevezetés, kibontakozás, befejezés. **A pantomim és a tánc közös kifejező rendszerré alakulása.**
- A könnyebb érthetőség kedvéért **ismert témákat dolgozott fel.** Pl.: Orfeusz és Euridiké, Jázon és Médeia, Antóniusz és Kleopátra, stb.
- **Pl. Giselle:** Jules Perrot /lényegre törő romantikus mese/, Márius Petipa /tisza táncjelenetek akadémikus lépésanyaggal dúsítva/, Marcia Haydée /mai korba helyezve, díszlet nélkül/, Mats Ek /új tánctechnika és szimbolika rendszere/.
- Noverre óta a mai napig készülnek táncdrámák, például: **F. Ashton, R. Petit, J. Cranko, K. MacMillan, J. Neumeier, Seregi L.** cselekményes, egész estét betöltő darabjai.

2. Klasszikus balett a 19. század végétől.

- **Beszéljen a táncművészetben - a klasszikus balett kialakulása idején - bekövetkező változásokról!**
- **Ismertesse a klasszikus balett főbb jellemzőit!**
- **Mutassa be Petipa eredeti darabjait és a koreográfiai nyomán készült változatokat a mai nagy operaházak színpadán!**
- **Jellemezze a klasszikus balett stílusának változásait a mai kor alkotóinak munkáiban!**
- **Soroljon fel Petipa darabjai nyomán készült modern alkotásokat!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Színházakban működő, képzett tánctechnikával rendelkező, nagy létszámú balettegyüttesek megalakulása.**
- A mesés történetek cselekményének tartalma mellett, a briliáns **tánctechnika** fontossá válik, a **jelmezek** alakulása is ezt szolgálja, **több felvonásban**. A különböző **népek táncai** csiszolt színpadi formát nyernek. **Apas de deux** és a pas de trois szerkezete a **nagy tánckari jelenetek** mellett.
- Például: Don Quijote, A bajadér, Rajmonda, Csipkerózsika, Diótörő, A hattyúk tava, stb.
- Például a klasszikus pas de deux-k helyett duettek koreográfiai, balettek szerkezete, stb. Például Sir Frederick Ashton (Rosszul őrzött lány), John Neumeier (Makrancos Kata), darabjai, Seregi László (Sylvia) munkái.
- Pl. átdolgozások: Maurice Béjart (**Diótörő**), Mats Ek (**A hattyúk tava**).

3. A klasszikus balettoktatás módszerének megszületése: Agrippina Vaganova munkássága.

- **Mutassa be Agrippina Vaganova balettművész, táncpedagógus pályafutását!**
- **Mondja el a balettoktatás módszertanának fő szempontjait!**
- **Beszéljen Vaganova táncoktatói hagyományainak megőrzéséről!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Agrippina Vaganova (1879-1951) szentpétervári balettintézetben szerzett tanulmányainak elsajátítása, bravúros tánctechnika („Variációk királynője”).**
Balettművészből táncpedagógussá válása, tudományos munkájának elkészítése, a precizitásának és az igényességének köszönhetően.
- **A klasszikus balett lépésanyagának rendszerezése: fokozatosság elve, végrehajtási szempontok, zenei beosztások, az alaplépések egymásra épülő formái 8 évre felosztva, valamint az ideális pózok és mozdulatok meghatározása.**
- Vaganova módszere ma is a balettvilág egyik legkiválóbb képzési metódusa. A híres operaházak mellett **hagyományőrző iskolák megnyitása** (pl. orosz, dán, francia, angol, amerikai, magyar).

4. Mihail Fokin tartalmi és formai újításai. A funkcionalitás szerepe az alkotás folyamatában.

- **Mondja el M. Fokin pályafutásának kezdetét, a Nyugaton zajló változásokkal való találkozását és ifjúkori lázadását!**
- **Magyarázza meg el Fokin legfontosabb, a táncművészet további fejlődését meghatározó újításait!**
- **Mutasson be egy jellegzetes darabot Fokin széles repertoárjából!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Mihail Fokin (1880-1942)** Szentpéterváron az Orosz Cári Akadémián szigorú **klasszikus balett alapokon nevelkedett.** A Mariinszkij színházban 15 éven át **táncolt és koreografált. Petipa stílusának nagy kritikusa.** A Nyugaton zajló, a balettvilág fejlődését meghatározó változások megerősítették az **alkotói szabadságvágyában,** (találkozott Isadora Duncannel), **1909-től a nyugati táncművészetet képviselte (Gyagilev Orosz Balettje).**
- **Fokin újításai:** minden esetben **új mozdulatforma megteremtése,** megfelelően a **kor szellemének, a tartalom és a zene karakterének szolgálatára, a gesztus használata csak a drámai szituációban, a kifejező eszköz a táncos teste, a tánckar is része az eseménynek, a tánc egyenrangú a zenével és a szcenikával.**
- **Például: A hattyú halála, Egy faun délutánja, A rózsaszínű leány, Petruska, Chopiniana, Daphnis és Chloé, stb.**

5. A klasszikus balett megújulása George Balanchine szimfonikus balett előadásain keresztül, a neoklasszika megszületése.

- **Mutassa be Balanchine zeneművészeti és klasszikus balett tanulmányait, valamint koreográfusi ambícióit!**
- **Beszéljen a zene szerepéről Balanchine művészetében és a szimfonikus balett megszületéséről!**
- **Jellemezze a balanchine-i neoklasszikus balettet, valamint a szcenikáját!**
- **Határozza meg a Balanchine-féle táncost és tánctechnikai felkészültségének feltételeit!**
- **Soroljon fel zeneszerzőket, akiknek műveire Balanchine koreográfiákat készített!**
- **Mutassa be Balanchine valamelyik darabját!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **George Balanchine (1904-1983). Zeneművészeti tanulmányok:** zongorajáték, zeneelméleti és zeneszerzői ismeretek. **Cári Balett Akadémia** Szentpéterváron, koreografálás az „Ifjú balett” estéken.
- A szimfonikus balett nem cselekményes, a koreográfiák zenei ihletésűek: **hangulatok és érzések ihletik, a koreográfust a zene motiválja, a táncos a zenét testesíti meg, nincs konkrét téma.**
- **Megadott zenei tempó követése, szünet nélküli mozgásfolyamatok, visszafeszített kéz és lábfej, csípő eltolása, parallel lábbal spiccelés, a karok kötetlenebb használata. Kevés díszlet, lányok öltözéke trikó és harisnya, a fiúkon fehér póló, zokni és fekete nadrág.**
- **Klasszikus balett alapokkal rendelkező, sokoldalú táncos, aki a testmozgással fejezi ki magát.**
- Igor Sztravinszkij, Frederic Chopin, P. I. Csajkovszkij, Antonio Vivaldi, Szergej Prokofjev, W. A. Mozart
- Például: **Szerenád, Apollo Musagete, C-dúr szimfónia, stb.**

6. Az angol balettművészet jellemzői a tánc történeti előzmények tükrében.

- **Határozza meg a tánc történeti előzményeket!**
- **Beszéljen a két különböző irányzat kialakulásáról, vezető képviselőikről és iskoláikról!**
- **Jellemezze Sir Frederick Ashton klasszikus balett formanyelvét és jellemző koreográfusi stílusjegyeit!**
- **Mutassa be Sir Kenneth MacMillan munkásságát!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Szergej Gyagilev (1872-1929) vezette Orosz Balett**, Nikolaj Legat, Enrico Cecchetti, Anna Pavlova, Mihail Fokin vendégszereplései, oktató, illetve koreográfusi tevékenységük.
- **Két irányvonal fő képviselői: Ninett de Valois klasszikus, Marie Rambert modern.**
- **Sir Frederick Ashton (1904-1988):** finom vonalú pas de trois-k (például Monotones), cselekményes táncjátékok (például: A rosszul őrzött lány), karakteres lépések használata és különleges humorérzéke (például: Korcsolyázók), szimfonikus balettek könnyedsége (például: Szimfonikus variációk).
- **Sir Kenneth MacMillan (1929-1992):** Royal Ballet neveltje, egy időben a vezetője, egyedi táncformanyelvvvel és repertoárral (Pl. Rómeó és Júlia, Manon, Mayerling) gazdagította az angol balett kultúráját.

7. A klasszikus balett a budapesti operaház balettegyüttesének történetében a 20. század elejétől napjainkig.

- **Beszéljen a magyar balett kezdeteiről az európai táncélet tükrében a 20. század elején!**
- **Részletezze az operaház balett repertoárjának egyfelvonásos korszakát, valamint a koreográfusok hiányának hatását az együttes életében!**
- **Vázolja fel Leonide Massine darabjának műsorra tűzését és a vele járó változásokat Budapesten! A történelmi program megvalósítása, valamint a nemzeti balett megszületése két nagymester munkásságában.**
- **Ismertesse a klasszikus háromfelvonásos balettek megjelenését Budapesten!**
- **Mutassa be Lőrinc György igazgatói tevékenységét!**
- **Mutassa be Seregi Lászlónak, a magyar balett egyik nagy egyéniségének munkásságát!**
- **Beszéljen a Nemzeti Balett alakulásáról 1983-tól!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Az olasz mester **Nicolas Guerra** működése (1902–1915) a magyar balett nyitányának számít: egyszerre teremtett együttest, repertoárt, valamint felnevelte az Operaház első szólistáit. Az orosz klasszikus technikát és Gyagilev társulati koncepcióját összevetve megteremtett egy új esztétikai ideált: **értékes zene, irodalmi igényű szövegkönyv, képzőművészeti értékű scenika, valamint kifejező koreográfusi nyelvezet.**
- **Nicolas Guerra: Fából faragott királyfi (1917), Prometheus, A csodálatos mandarin (1913-14), Brada Ede: Mályvácska királykisasszony (1921), Jan Cieplinszki: Csongor és Tünde (1930), Milloss Aurél: Petruska (1933), Karnevál (1935).**
Bajor Gizi, Márkus Emília színésznőkre bízott táncos szerepek, illetve operaházi rendezőkre bízott koreográfusi munka.
- A háromszögletű kalap c. előadásban **Harangozó Gyula sokoldalú, jellemábrázoló képességű karaktertáncos. Alkotói tehetsége pedig első koreográfiájában, a Csárdajelenetben (1936) mutatkozik meg. A magyar balett Harangozó Gyula és**

Nádasi Ferenc munkássága alatt robbanásszerűen felzárkózott az európai társulatokhoz, illeszkedve a tánc történelmi változásokhoz.

- **Diótörő, Csipkerózsika, Giselle, A hattyúk tava, A bahcsiszeráji szökőkút, Párizs lángjai.**
- Lőrinc György a nagy orosz klasszikus balettek mellé repertoárra tűzi a nagy nyugati modern koreográfusok darabjait. (G. Balanchine, M. Béjart, A. Ailey)
- Seregi László a balettjeiben: **a harangozói nemzeti balettstílus hagyományait, a szovjet balettdrámák monumentalitását, a magyar színpad néptánc stílusának ősserejét és nemes pátoszát** összegezte. (Spartacus 1968, Sylvia, Cédrus, Változatok egy gyermekdalra, Rómeó és Júlia, Szentivánéji álom, A makrancos Kata).
- A társulat saját nevelésű, vezető művészei kerülnek a vezetői és koreográfusi posztra, valamint az együttes repertoárját színesítik W. Forsythe, H. van Mannen, J. Cranko, Sir F. MacMillan, stb. darabjai.

8. Seregi László irodalmi ihletésű táncművei.

- **Beszéljen Seregi László életpályájáról, néptáncos múltjáról és a képzőművészethez való viszonyáról!**
- **Mutassa be az első egész estét betöltő darabját és azokat a koreográfiákat, amelyek más operaházak színpadain is láthatók!**
- **Mely magyar zeneszerzők ihlették meg, akiknek a zenéire baletteket készített, valamint mely magyar írók szövegkönyvére alkotott?**
- **A világirodalom nagy írójának drámáit vitte a színpadra, remekműveket alkotva. Sorolja fel a darabokat!**
- **Beszéljen Seregi Lászlóról, mint koreográfusról, művésről és emberről!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Seregi László (1929-2012). Iparművészeti Főiskolán grafikai szakot végzett, majd a Néphadsereg Művészegyüttesben kezdte a táncosi pályafutását, itt tanulta a néptáncot és a klasszikus balettet.**
- **Spartacus, 1968, Magyar Operaház, Sylvia, Rómeó és Júlia.**
- **Bartók Béla: A fából faragott királyfi, szövegkönyv: Balázs Béla, A csodálatos Mandarin, szövegkönyv: Lengyel Menyhért, Hidas Frigyes: Cédrus, Hidas Frigyes és Goldmark Károly: Makrancos Kata, Dohnányi Ernő: Változatok egy gyermekdalra.**
- **William Shakespeare: Rómeó és Júlia, Szentivánéji álom, Makrancos Kata.**
- **Seregi László: formanyelvének alapja a néptánc és a klasszikus balett, hatással voltak rá a kortárs alkotók, társművészetek. Munkásságát a kiváló dramaturgia, a muzikalitás, táncszínházi rendezés, stílusok sokszínűsége, finom humor és többek között a könnyed, játékos szemlélet jellemzi. Impulzív egyéniség volt.**

9. Kimagasló egyéniségek munkásságának bemutatása a hazai balett élettörténetéből.

- **Lakatos Gabriella, Fülöp Viktor**
- **Kun Zsuzsa, Havas Ferenc, Orosz Adél, Róna Viktor**
- **Pártai Lilla, Dózsa Imre, Pongor Ildikó, Keveházi Gábor**
- **Volf Katalin, Popova Aleszja, Ifj. Nagy Zoltán**
- **Bretus Mária, Hetényi János, Uhrik Dóra, Lovas Pál**
- **Bombicz Barbara, Demcsák Ottó, Kiss János**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Társulatokban elfoglalt helyük, főbb szerepeik.
- Lényegesebb életrajzi vonatkozásaik.
- Oktatói, alkotói és társadalmi tevékenységük.

10. A Pécsi Balett megalakulása Eck Imre vezetésével.

- **Beszéljen a kultúrpolitikai döntésről, amely lehetővé tette vidéken táncművészeti központ megalakítását!**
- **Mutassa be a megújulás irányát az első évadokban!**
- **Vázzon fel a modern és neoklasszikus balett kezdeteit hazánkban kortárs zeneszerzők műveire koreografálva! Ismertessen néhány darabot!**
- **Jellemezze az együttes következő korszakait! Említsen ebből az időszakból néhány ismert táncost, koreográfust, vezetőt és meghatározó előadást!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Aczél György, kulturális miniszter utasítására az Operaház magántáncosa **Eck Imre (1930-1999) és az Állami Balettintézet 1959/60-as tanév végzős évfolyama** megalapították Pécsen hazánk **első vidéki társulatát, a Pécsi Balettet.**
- Első két évad: Eck Imre saját elképzelései, valamint koreográfusi ötletei; **14 darab – egyfelvonásosok, együttműködés hazai zeneszerzőkkel, klasszikus baletttechnikán nevelődött fiatal táncosok, modern technikák, dramaturgia, merész tánctechnikai eszköztár.**
- **Egyedi mozgásnyelv és gesztusrendszer** jellemzi Eck Imre munkásságát. Darabjai, pl.: Az iszonyat balladája (1961), Pókháló (1962), A csodálatos mandarin (1965), Etűdök kékben (1964), Concerto (1965).
- Fodor Antal: Ballo concertante (1966), Tóth Sándor: Megdicsőült éj, Herczog István: Az élet állomásai (1991), Keveházi Gábor: Kakukkfészek (2002), Egerházi Attila: Támad a szél (2001), Vincze Balázs: Nem adom fel (2007). Táncosok például: Bretus Mária, Uhrik Dóra, Solymos Pál. Mai tagok például: Domoszlai Edit, Dóri István.

11. Az alkotás és befogadás Markó Iván dramatikus táncszínházában.

- **Beszéljen Markó Iván koreográfusi munkásságának kezdetéről az Állami Balettintézet végzős évfolyamában!**
- **Mutassa be az intenzív munkafolyamat, valamint az expresszív előadásmód hatását az akkori Magyarországon!**
- **Ismertesse Gombár Judit társalkotó tevékenységét!**
- **Sorolja fel az együttes munkásságának kiemelkedőbb állomásait!**
- **Vázzon fel az alkotás, az előadás és a befogadás mechanizmusát!**
- **Sorolja fel és jellemezze Markó Iván expresszív eszköztárának elemeit táncszínházi darabjaiban!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Maurice Béjart-nál szólistaként táncoló Markó Ivánt (1947-) az Állami Balettintézet egyik évfolyama felkérte a belőlük létrehozandó együttes vezetésére. Az 1978/79-es tanév vizsgakonzertjére, Carl Orff „Carmina Burana” c. zenéjére készített számukra darabot **A nap szerettei** címmel, amely azóta is szerepel Markó Iván együttesének a repertoárján.**
- Határtalan szakmai alázattal teli **alkotói munkafolyamat** a próbáktól a színpadra lépésig. A kor munkaszellemének intenzitásához képest a fiatal művészek aktív színpadi jelenlétének példaértéke.
- **Gombár Judit: szövegkönyvíró, jelmeztervező, sminktervező, díszlettervező, világítástervező.**
- A győri premerek, valamint a más együttesek táncosainak közreműködésével bemutatott **nagyszabású darabok** Budapesten, a Szegedi Szabadtéri Játékokon, a Párizsi L’Humanité-n, a Bayreuth-i Ünnepi Játékokon, illetve **a világhírűvé vált együttes** Európában, Amerikában, Közel- és Távols-Keleten.
- **Markó Iván elvárásai:** szerep megformálásakor a **beleélés**, a szituációban a **teljes átélés**, a **szerep** fontosságának **tudata** a szóló, illetve karszerepben egyaránt, a néző számára **katarzisélmény** biztosítása.
- Erős gesztusok: minden mozdulat jelentéssel bír. Intenzív, széles mozdulatok, kifejező mimika, hangos zene. Például: Tabuk és fétisek, Bulgakov és a többiek, Izzó planéták, Cirkusz.

12. A szovjet dramobalett és a szocialista szemléletű táncművészet.

- **Határozza meg a társadalmi változásokat Oroszországban és hatásait a színházi életre!**
- **Beszéljen a szocialista szemlélet új igényeiről a táncművészetben!**
- **Mutassa be a szocialista kor szellemének balettművészetét és balettművészt!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **1919-ben, a forradalom után** a szovjet alkotmány elrendelte, hogy a színházak elérhetőek legyenek minden társadalmi osztály számára: **népnevelő, közérthető és lelkesítő táncdrámákat készítettek. A proletkult első művésze: Fjodor Lopuhov (1886-1973), balett, Vörös vihar (1924).** Táncszimfónia a világegyetem nagyszerűségéről, **(szimfonikus balett alapelvein koreografált mű, Balanchine-ra nagy hatással volt, aki még táncolt benne).** „Demokratikus művészet megteremtése, amely a hazaszeretetről, munkaszeretetről, a felemelő patriotizmusról és a szovjet valóságról szól”.
- **1927 - Dramobalett (táncdráma) megszületése** – nevelő célzattal komponált, **dramaturg és rendező** által vezette darabok létrejötte. A szocialista ideálnak megfelelően elkészült a szöveggönyv, utána a zene megkomponálása következett és a végén a koreográfia. A proletkult a klasszikus balettet magamutogató, üres, arisztokratikus szórakozásnak tekintette. **Irodalmi, de azon belül is hősi témák, a való élet történetei kerültek a nézők kedvencei közé. pl. Párizs lángjai – Vajnnonen.**
- Pl. A Párizs lángjaiban **két világ áll szemben egymással:** a jók, a szegények, vagyis a nép; a rosszak a gazdagok, vagyis az arisztokrácia. A darabban **a forradalmi nép a balett főhőse,** a tömeg, amely cselekszik, amely romba dönti a régi világ, az arisztokrácia pilléreit. A **karaktértánc** eszmehordozó szerephez jut, a **néptáncok** drámai csúcspontot kapnak és a **férfi táncosok** visszanyerik jelentőségüket a darabokban. A balettművészek nagy tiszteletben és különleges bánásmódban részesültek.

13. Mihail Barisnyikov, korunk univerzális táncosa. A klasszikától a kortárs irányzatokig.

- **Ismertesse M. Barisnyikov tanulmányait és előadóművészi pályájának első korszakát!**
- **Beszéljen szakmai életének alakulásáról az új környezetben!**
- **Mutassa be M. Barisnyikovot, korunk univerzális táncosát!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Mihail Barisnyikov (1948-). Rendkívüli növendékként sajátította el a klasszikus baletttechnikát a szentpétervári balettintézetben, majd a Mariinszkij Színház színpadán szinte minden főszerepet eltáncolt.**
 - **Disszidált a Szovjetunióból az Amerikai Egyesült Államokba 1977-ben.**
 - Találkozott a kortárstánc, a Nyugat táncszemléletének különböző válfajaival és reprezentánsaival: **neoklasszika, modern tánctechnikák, sztepptánc, musical, film, (Fehér éjszakák), stb.**
- Koreográfusok: **G. Balanchine, J. Robbins, M. Mattox, M. Cunningham, Twyla Tharp, M. Morris.**
- M. Barisnyikov univerzalitása: különböző tánctechnikákat birtokol, zseniális előadóművész, valamint sokoldalú a művészi munka területén: **táncművész, koreográfus, együttesvezető (White Oak Project), színész, filmszínész, rendező.**

14. A táncművészet formanyelvének változása a klasszikus balett kialakulásától a 20. századi modern törekvéseken át napjainkig.

- **Beszéljen a balettművészet alapjairól és a tánctechnika megalapozásáról a francia királyi udvar pompájának közegében!**
- **Ismertesse az új tánctechnika és a női szerep megteremtését a romantikus balett korszakában!**
- **Mutassa be az orosz balett változásait és a tánctechnika szintjének emelését a módszeres táncoktatás tükrében!**
- **Határozza meg a szabadság fogalmát és az újító technikák jelentőségét a 20. század balettművészetében!**
- **Elemezze a fejlesztő és kiegészítő technikák szerepét, valamint a kortárs technikák ismeretének hatását korunk balettművészetében!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Olasz maestro di ballo-k munkássága a gazdag, művészetet pártoló környezetben. XIV. Lajos a kor legismertebb táncosa. A **Táncakadémia kialakulása (1661, Párizs)**, első balett tánclépések leírása.
- A romantikus mesetörténetek megteremtik a női tánc jelentőségét. A **légiesség, földöntúli lény mozgásának ábrázolása, lábvonalak, illetve pózok meghosszabbítása, a megfoghatatlan megjelenítése, létrehívja a spicctechnikát.**
- Francia és olasz mesterek elvándorlása a cári Oroszországba, ahol a nagyszínházak mellett lehetőségük adódott a kiválasztott tehetséges növendékek tanítására. Fegyelmezett és kitartó munka, lehetőségeket teremtett a nagyszabású koreográfiák megszületésére (**pl. Marius Petipa: Don Quijote, A bajadér, Rajmonda**). **A moszkvai és szentpétervári iskolák** évente sok táncost bocsátottak ki, akik az előadások színvonalának emelkedését biztosították. **Agrippina Vaganova** kidolgozott módszere máig elfogadott a világ összes táján.
- Az amerikai újítók munkásságának hatása az európai táncéletre: **Isadora Duncan, Ruth St. Denis, Ted Shawn, Loie Fuller, Martha Graham, Merce Cunningham.**
- A kortárs tánctechnikák kiegészítik és sokoldalúbbá teszik a táncost, ezáltal gazdagabbá válhat a színházak repertoárja: Graham, Limón, Horton... A testi adottságok fejlesztését és az egészség megőrzését szolgáló technikák: **jóga, Pilates, Alexander, Feldenkrais.**

15. Maurice Béjart táncfilozófiája.

- **Ismertesse Maurice Béjart családi hátterét, műveltségét, táncos, koreográfus és együttesvezetői tevékenységét!**
- **Beszéljen Béjart munkásságában a színház szerepéről és a nézőkre gyakorolt hatásáról!**
- **Sorolja fel a Béjart-féle táncos jellemzőit!**
- **Mutassa be alapított iskoláit!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Béjart (1927-2007)** értelmiségi családban nőtt fel, apja filozófus volt, Franciaországban járt balettiskolákba, a vichy-i operaházban debütált, mint táncos. Együttesvezető volt Párizsban, Brüsszelben, majd Lausanne-ban.
- Munkásságában a színházi előadás egy **komplex látványosság szélesebb rétegek számára. Társadalmi, politikai, lélektani kérdések, emberi viszonyok taglalása foglalkoztatta, valamint bátran nyúlt vallási és filozófiai témákhoz. Nem vetette el a hagyományokat, azokra támaszkodva teremtett új, saját alkotói nyelvet és látványvilágot.**
- A táncos: **sokoldalú, művelt, erős klasszikus balettalapokkal, sokrétű tánctechnikai ismeretekkel rendelkező, fegyelmezett, színészi és énekesi képességekkel rendelkezik, illetve expresszív kifejező erővel, keleti harcművészetekben és jógában is járatos.**
- **Mudra (1970: az első olyan intézmény, mely balett-társulat számára komplex előadóművészeti képzést kínált), lausanne-i jogutód: Rudra-iskola.**

16. Jiří Kylián formanyelve.

- **Beszéljen Kylián iskolai éveiről, a korai koreográfusi ambícióiról, ismertesse tánctechnikai hátterét és táncosból koreográfussá válását!**
- **Részletezze a Holland Táncszínházzal való találkozását és karrierje további alakulását!**
- **Mutassa be Kylián formanyelvének és muzikalitásának egységét, valamint koreográfiáinak játékos könnyedségét! Sorolja fel különleges stílusának jellemző jegyeit!**
- **Elemezze valamelyik darabját!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Jiří Kylián (1947-). A prágai balettintézetben** sajátította el a klasszikus balett alapjait, saját maga számára készített koncertvizsga-koreográfiát. A **Royal Ballet School-ban** találkozott **Graham, Limón és Bójart stílusával**, melyek ismerete nagy hatással volt a karrierje további alakulására.
- **NDT – Holland Táncszínház** (koreográfus, társulatvezető).
- **Táncműemlékek, táncprodukciók, rendkívüli mozdulatszótár, mozgáshumor, finom harmónia, a tánc és a zene egysége, elegáns folyékony táncnyelv, játékos könnyedség, akadémikusság és elrugaszkodás egyszerre.**
- **Pl. Petite Mort, Hat tánc, Falling Angels, Kaguyahime, No More Play...**

17. Mats Ek klasszikus alapokon nyugvó formanyelve és tartalmi újításai.

- **Mutassa be a svéd származású koreográfus munkásságát!**
- **Soroljon fel világhírű klasszikus balettdarabokat Mats Ek átfogalmazásában!**
- **Ismertesse Mats Ek egyéni koreografálási formanyelvét!**
- **Beszéljen Mats Ek különleges esztétikájáról!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Mats Ek (1945-).** A híres koreográfus Birgit Cullberg fiaként, későn, 27 éves korában kezdett táncolni. Színházi tanulmányokat végzett, majd két színházban is dolgozott rendezőként, valamint igazgatóként. **Táncolt Svédországban, Németországban és Hollandiában, 1976-ban elkészítette az első koreográfiát a Cullberg Balett együttes számára: A tiszt szolgája (Woyczek-téma feldolgozása).** A mai napig a **világ egyik legsikeresebb koreográfusa: Cullberg Balett, NDT, Hamburg Balett, Párizsi Opera.** Több darabját filmes változatban is feldolgozták.
- **A Giselle, A hattyúk tava, Carmen és a Csipkerózsika** – eredeti zenére, megtartva az alapkonfliktust, de átformálva a történetet, teljesen egyedi táncnyelven készített koreográfiák.
- **A klasszikus balettalapokon nyugvó modern mozgásvilág** jellemzi Mats Ek formanyelvét. A mozgás egyik eszköze **az egyéni kifejezés. A finom szarkasztikus humor, érzelmek mozgással való megjelenítése, táncosok magas tánctechnikai érettsége, valamint a zene és a mozgás különleges találkozása, az erőteljesen fogalmazó Mats Ek kézjegyei.**
- Mats Ek esztétikája egyedi és meghökkentő. Nála **nem a szépség az első kiemelt érték, mint ahogyan azt a balettszínpadon megszoktuk.**

18. A spicctechnika szerepe a táncművészet fejlődésében – a fizikai erőviszonyok

„leküzdésének” illúziója William Forsythe munkásságában.

- **Beszéljen a spicc-cipő megjelenéséről, illetve funkciójáról a szerepek megformálása folyamán!**
- **Ismertesse a spicctechnika változásait a balett klasszicizálódása idejében!**
- **Mutassa be a spicc-cipőben való táncot a modern mozgásvilágban!**
- **Beszéljen William Forsythe munkásságáról és a spicctechnikához való viszonyáról!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- A romantikus balettben jelent meg színpadon az a földöntúli lény, amelynek a táncában a **lebegő, szárnyaló, légies mozdulatok elérése volt a cél. Filippo Taglioni** volt az első koreográfus, aki a lánya, Marie Taglioni számára készített mesés balettet, amelyben egy **villi** szerepet formált meg, a Sylphide-t. Ahhoz, hogy a szárnyaló, légies mozdulatok még eredetibbek, hihetőbbek legyenek, **spiccen táncoltatta el a koreográfiát.**
- **A már meglévő tánctechnika csiszolódott a spicc-cipő anyagkeményítésének köszönhetően. A mozdulatok, pózok kidolgozása lett még látványosabb spiccen állva: pl. grand tour-ok, 32 rond de jambe fouetté.**
- Modern együttesek koreográfusai is **alkalmazzák a spicctechnikát** új elemekkel bővítve.
- **William Forsythe (1949)** koreográfiáiban **mesterien irányítja a fizikai erőket**, pl. off balance, és ötvözi a klasszikus és modern technikát nőknél spiccre alkalmazva, új mozgásformanyelvet kialakítva és új útirányt mutatva.

19. A Párizsi Opera, a szentpétervári Mariinszkij Színház, a Royal Ballet és a New York City Ballet együtteseinek szerepe a klasszikus balett történetében.

- Sorolja fel a nagy operaházak jellemzőit, építészeti sajátosságait, az előadások szerkezeti összetevőit!
- Mutassa be a Párizsi Opera kezdeti korszakát a balett történetében!
- Beszéljen a balett világának korszakalkotó változásairól a szentpétervári Mariinszkij Színházban!
- Részletezze a Royal Ballet megalapítását, mint meghatározó pillanatot az európai klasszikus balett történelmének folyamatában!
- Mutassa be a New York City Ballet társulatát, az orosz klasszika hagyományainak tengeren túli megőrzőjét!
- Értelmezze a nagy operaházak mai feladatait!

Kulcsszavak, fogalmak:

- **Előadóművészet fedett helyszíne** az Operaház, amely helyet ad opera- és táncelőadásoknak. **Szerkezetében nézőtéri** (amely lehetőséget biztosít a befogadáshoz) és **színpadi** oldalra osztva (amely keretet biztosít az előadáshoz), köztük a lesüllyesztett **zenekari árokkal**. Az épület **kiszolgáló tereket is tartalmaz minden irányban**. Sikerét **állandó, nagy létszámú társulat** biztosítja.
- **Párizsban kezdődött a klasszikus balett története**. Udvari balett, Táncakadémia (1661), **romantikus balett korszaka**. (F. Taglioni: La Sylphide bemutatása Párizsban 1832 –ben, Jules Perrot: Giselle bemutatása Párizsban 1841-ben.)
- A párizsi balettművészet pillanatnyi hanyatlásának okaként **Szentpéterváron** új lehetőségekre találnak francia balettmesterek és koreográfusok. A **balett klasszicizálódása a cári Oroszországban a 19. század végén**. (M. Petipa: első klasszikus balett bemutatója a Mariinszkij Színházban 1847-ben.)
- **Ninette de Valois**, Gyagilev Orosz Balletjének táncosa, **iskolaalapítóként és együttesvezetőként megteremtette az angol nemzeti balettet**. **Sir Frederick Ashton, Sir Kenneth MacMillan, John Cranko vagy Antony Tudor** nevekhez fűződnek az együttes történelmének repertoárépítésében gazdag korszakai. (F. Ashton: A rosszul őrzött lány, K. MacMillan: Rómeó és Júlia)

- **A New York City Ballet együtttest, az orosz klasszikán felnövő és Gyagilev Orosz Balettjében táncoló George Balanchine alapította 1948-ban. Ez volt az első és a mai napig legnagyobb klasszikus balettegyüttes az USA-ban.** Az orosz klasszikus balett hagyományait követő együttes évente 60 előadást tart, többek között: Diótörő, A hattyúk tava, Don Quijote, Giselle, stb.
- **Mára a modern darabok befogadása mellett a hagyományőrző, klasszikus darabokat repertoáron tartja.**

20. A szakmai viselkedés és a színpadi megjelenés kultúrája.

- **Mutassa be a próbatermi viselkedés sajátosságait!**
- **Elemesse a színpadi próbán való viselkedés sajátosságait!**
- **Beszéljen az előadásra való felkészülésről!**
- **Részletezze a viselkedés jellemzőit az előadás ideje alatt!**
- **Beszéljen a nézőtéri viselkedéskultúráról!**

Kulcsszavak, fogalmak:

- Előzetesen a szakmai **kondíció** fenntartása. A darab ismeretéhez, a szerep megformálásához **információgyűjtés**. Megjelenéskor a műfajnak megfelelő **öltözék és hajviselet**. A próbákon a testi állapot megfelelő szintje (pihent, **bemelegített**), és **felkészültség** a megelőző munkából, szellemi **koncentráció**. Instrukciók helyes értelmezése és **elfogadása**. A munkafolyamat alatt **egyéni és közös felelősségvállalás, tisztelet, segítőkészség. Szaknyelv és színházi nyelv ismerete**.
- A feladatra való felkészüléshez: **munkavédelmi ismeretek, időbeni érkezés, bemelegítés, memorizálás, készenléti állapot, állandó lélekjelenlét, új helyzetek rögzítése, díszlethasználat elsajátítása, empatikus hozzáállás, stb., hazai, vidéki és külföldi előadások előtt egyaránt szükséges**.
- Az előadás előtt **ráhangelődés: smink, haj elkészítése, jelmez, kellék ellenőrzése, bemelegítés**, nehezebb technikai elemek **kipróbálása, memorizálás. Átlényegülés**.
- Az előadás folyamán **alkalmazkodás a fényekhez és a zenéhez. Önkontroll és kontroll a többi szereplő irányában. Testileg, szellemileg és érzelmileg maximális teljesítményre való igyekezet. A tapsrend is az előadás része**.
- Nézőtéri viselkedéskultúra: színpadon és nézőtéren **nem étkezünk**, a férfi lép be előbb a nézőtérre, a **nő balján** foglal helyet, a sor közepén ülő a **színpadnak háttal** megy a helyére.

